

Чи потрібні були такі жертви?

25 грудня 1979 року о 15.00 за московським часом перші бойові підрозділи Збройних сил СРСР перетнули державний кордон і ступили на землю Афганістану. Проте тоді слово «війна» не вживалося. Мовчали газети, радіо, телебачення. Країна зустрічала новий 1980 рік і на календарях щиро усміхався символ Московської олімпіади - ведмедик Міша, запрошуючи в гості спортсменів і туристів з усього світу.

А в оселі радянських людей почали приходити перші похоронки. З далекого Афгану полетіли посланці смерті - «чорні тюльпани», що несли у своєму череві жахливий вантаж за № 200 - цинкові домовини, в яких поверталися додому молоді хлопці. Свіжі могили воїнів з'явилися в кожному місті й селі. З роками сумних горбочків ставало все більше. На перших пам'ятниках не дозволялося писати: «Загинув у Афганістані». Ці написи на мармурових плитах матері та вдови загиблих зробили пізніше.

Столяр Сарненського ВПУ-22 Петро Магрело не багатослівний. Скупі розповідає про службу в Афганістані, де був бортмеханіком вертольота Мі-8. До армії встигнув закінчити професійне училище й вступив у Пінський індустріально-педагогічний технікум. Але провчився лише два тижні й отримав з дому телеграму, що його терміново забирають на службу. В Самарканді був разом із Петром Лавренчуком, а потім, після розподілу в Кабулі, його перевели механіком у Кандагар, третю вертольотну ескадрилью. Якщо на літаку раніше літав, то вертоліт бачив так близько вперше. Основним завданням хлопця було доставляти боєприпаси, забирати вбитих і поранених.

Петро Максимович розповів про ставлення місцевого населення до радянських воїнів. Афганські чоловіки працювали разом у розвідці, допомагали їм. Є хороший східний вислів, котрий відображає відношення цих людей до

наволишньої дійсності: «Іншалла», а перекладається приблизно: «Як Бог дасть». На перший погляд, їхні дії здаються нелогічними, та, зрештою, там узагалі важко знайти якусь логіку. Мабуть, до цього їх привчила війна. Воїни ж ділились із ними сухарями, тушонкою, кетчупом. Дуже бідні й схожі на мулатів чужинці торгували всім - від дров до золота. І навіть 6-7-літні дітлахи могли продавати наркотики. Їх виробництво налагоджували тамтешні мешканці прямо в оселях-мазанках, де жили.

Дехто з солдатів захопився ними, а керівництво не звертало на це увагу. Для багатьох наркотик був засобом позбутися тваринного страху. Думка про спороті жīvоти полонених, тяжкі поранення заважала діяти без паніки. Епізодичне вживання дурману під час рейду ставало потребою. На совісті «допінгу» багато людських життів. Кожен боєць носив на рукаві пакет із засобами першої допомоги при пораненні. Комплект містив знеболююче у шприц-тюбіку. Навіть на це єдине полегшення іноді накладали руку «діді», вилучаючи тюбик з промедолом у молодого солдата. А той, кого могли врятувати, помирав від больового шоку. Війна однаково списує гідних і негідних. Для нас залишаються таємницею справжні причини багатьох втрат. Кажемо: «Так сталося, випадок, невдача»... Статистика війни не буває відкритою. Це чорна бухгалтерія. Хто винен? Війна. Тобто ніхто.

Через чверть століття хлопці можуть уже багато про що розповісти. Скажімо, про так звану дезінфекцію, яку проводили один раз у три дні. Солдатську форму, що аж кишіла білизняними вошами, не було можливості прати щодня, особливо взимку. Замість електричних прасок користувались чавунними, в які насипали гаряче ву-

гілля, а потім прасували одяг, який аж тріщав від паразитів.

Були й приємні події в житті юнаків, розповів Петро Магрело. З концертами до них приїжджали Людмила Зікіна, Едіта П'єха, Роза Рімбаєва. Навіть батькам вислав фото з ними.

Повернувшись додому, в 1984 році Петро Максимович знову поїхав у Пінськ, щоб доучитися на механізатора. Після закінчення закладу став трудитись у Сарненському ВПУ-22. Нещодавно колеги та друзі урочисто привітали його з ювілеєм.

Щороку 15 лютого афганці вшановують пам'ять загиблих на війні товаришів по службі й тих, хто пішов із життя від ран. Навіть сильний вітер і снігопад не можуть зашкодити традиційним зустрічам. Мовчки піднімають третій тост за тих, хто не повернувся...

Характерно, що афганці не відразу відповідають на запитання, за що воювали. Зазвичай від них можна почути лише одне: виконували свій інтернаціональний обов'язок. Чи потрібні були такі жертви заради держави, яка зникла вже через рік після закінчення війни? Риторичне запитання. Відповідати на нього вміють лише політики.

Марія КУЗЬМИЧ.
Фото Василя СОСЮКА.